

Rapport

**“Crisisheffing en andere fiscale
voorzieningen”**

Juli 2018

De Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) is een bij landsverordening ingesteld onafhankelijk overleg- en adviesorgaan dat de regering adviseert over allerlei belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.

In de SER hebben vertegenwoordigers van werknemers- en werkgevers-organisaties en onafhankelijke deskundigen zitting. De leden van de SER bespreken allerhande aangelegenheden op sociaal-economisch gebied en brengen hierover gevraagd en ongevraagd adviezen, nota's en rapporten uit.

Met de instelling van de SER heeft de overheid het mogelijk gemaakt voor sociale partners om zich vrijelijk en ongebonden, gevraagd of ongevraagd uit te spreken over het sociaal economische beleid.

De adviezen, rapporten en nota's van de SER zijn, nadat zij door de regering openbaar zijn gemaakt, digitaal verkrijgbaar bij de SER.

Contactgegevens van de SER

Adres : L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba
Telefoon : 00297-5832713
Fax: : 00297-5838956
E-mail : info@ser.aw

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Introductieproces van het wetsontwerp.....	3
2. Financieel plaatje maatregelpakket.....	5
3. Mogelijke financiële effecten & sociaaleconomische gevolgen maatregelpakket	6
4. Voorbeeldfunctie overheid.....	9
5. Slotopmerking	11

Inleiding

Het parlement heeft onlangs het door de regering ingediende wetsontwerp landsverordening “Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen” goedgekeurd en de regering heeft aangekondigd dat deze per 1 juli 2018 ingaat.

Gezien de financiële, economische en sociale impact dat dit ongetwijfeld op de samenleving zal hebben, vindt de Raad het van belang zijn visie hierop kenbaar te maken.

Ten behoeve hiervan heeft de Raad verschillende documenten inzake voornoemd wetsontwerp doorgenomen en gesprekken gevoerd met verschillende belanghebbenden. Op basis hiervan heeft de Raad zijn standpunt geformuleerd en dit opgesteld in onderhavig adviesrapport.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op proces inzake de introductie van het wetsontwerp landsverordening “Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen”. Hoofdstuk 2 gaat in op financieel plaatje van het ingevoerde maatregelpakket. De financiële effecten en sociaal economische gevolgen van dit pakket van maatregelen worden in hoofdstuk 3 besproken en tot slot wordt in hoofdstuk 4 de rol van de overheid besproken.

1. Introductieproces van het wetsontwerp

Zoals aangegeven in de inleiding heeft de regering per 1 juli 2018 de landsverordening “Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen” ingevoerd. Voornoemd wetsontwerp bevat wijzigingen van een aantal belastingen, toeslagen en premies (pakket van maatregelen) hetgeen neergelegd zijn in verschillende landsverordeningen te weten:

- Introduceren belasting PPS-projecten (BPPS)
- Aanpassing BBO
- Afschaffing successiebelasting en publieke verkopingsbelasting
- Wijzigingen inkomstenbelasting en overdrachtsbelasting
- Verhogen BAZV
- Aanpassing reparatietoeslag voor AOV'ers en AWW'ers en werknemers met een beperkt inkomen
- Verlaging AZV premie voor gepensioneerden met een beperkt inkomen

Aangezien de overheidsfinanciën op zo kort mogelijk termijn verbetering behoeven, is de regering genoopt om te komen met een pad naar duurzame verbetering van de openbare financiën. Dit pad is vastgelegd in de Financieel Economisch Memorandum (FEM) voor de periode 2018-2021. Een belangrijk onderdeel hiervan wordt gevormd door onder meer fiscale maatregelen te treffen. Deze maatregelen zijn verwerkt in voornoemd wetsontwerp. Dit pakket aan maatregelen beoogt de belastingopbrengsten tijdelijk te verhogen.

De Raad onderkent dat de openbare financiën van het Land Aruba dringend gesaneerd dienen te worden. De Raad kan zich voorstellen dat voor de overheid het introduceren van een maatregelpakket om de belastingopbrengsten te verhogen de snelste en makkelijkste manier is om de openbare financiën te verbeteren, de Raad is echter van mening dat de introductie(proces) hiervan te wensen over laat.

Ten eerste heeft de regering het wetsontwerp landsverordening opgesteld, ter goedkeuring aangeboden aan de Staten en deze per 1 juli 2018 geïntroduceerd zonder degelijk overleg met en/of inbreng van de sociale partners en Hoge Adviescolleges (m.u.v. van Raad van Advies). Dus zonder draagvlak te zoeken, met als gevolg dat er weinig/niet veel draagvlak is.

De Raad betreurt deze gang van zaken aangezien dit niet bijdraagt tot een systeem van ‘check and balances’ die het algemeen belang moeten waarborgen

en die aanvaarding van de invoering van dit maatregelpakket makkelijker kan maken. Voornamelijk gezien het feit dat zo'n omvangrijke wetsontwerp een groot sociaal economisch impact zal hebben op de Arubaanse samenleving die al in een sociale crisis verkeert en het economisch moeilijk heeft. Een nadelig gevolg hiervan is het feit dat doordat er in het wetsontwerp geen specifieke/duidelijk omschreven berekeningswijze is aangegeven, veel ondernemers deze omzetbelasting als een 'sales tax' berekenen, hierdoor wordt er een hogere belasting tarief in rekening gebracht zijnde 6.38% in plaats van 6%, hetgeen tot veel commotie, onbegrip en weerstand leidt bij de samenleving.

Juist ter voorkoming van dergelijke "uitvoeringsproblemen", is de Raad is van mening dat dergelijke ingrijpende maatregelen ruim van tevoren en na dergelijk overleg met sociale partners en/of relevante Hoge Adviescolleges aangekondigd moeten worden zodat er voldoende tijd is om deze weloverwogen, correct in te voeren.

Ten tweede heeft de Raad er kennis van genomen dat de fiscaal te treffen maatregelen en dus de introductie van de crisisheffing tijdelijk van aard zijn. Uit het ontwerp wordt echter verder niet nader gespecificeerd over deze tijdelijkheid, er is namelijk geen looptijd van deze crisisheffing aangegeven, terwijl in de FEM wel melding wordt gemaakt van -een naar verwachting-tijdelijke crisisheffing tot uiterlijk 2020. De Raad is van mening dat het gebrek van een looptijd/vervaldatum in het wetsontwerp tot onduidelijkheid, onzekerheid, onrust en weerstand binnen de samenleving zal leiden.

2. Financieel plaatje maatregelpakket

In het wetsontwerp landsverordening “Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen” wordt er geen complete en duidelijke overzicht van de totaalopbrengst van het gehele pakket aan maatregelen gegeven. Alhoewel in de memorie van toelichting van voornoemd ontwerp is aangegeven dat de BPPS (later aangeduid als de BAVP) een rendement zal opleveren van 42.3 miljoen en de stijging van de BAZV een extra 28.3 miljoen (dus in totaal gezamenlijk 70.6 miljoen), is er geen complete totale gespecificeerde financieel plaatje gemaakt van voornoemd maatregelpakket. Zo wordt bijvoorbeeld niet duidelijk aangegeven wat de kostenbesparing voor de overheid zal zijn door het afschaffen van de reparatietoeslag voor degenen die “geen beperkt” inkomen hebben.

Volgens de Raad is het overzicht hierdoor onvolledig/onduidelijk en is het moeilijk te berekenen/bepalen of en in hoeverre deze fiscale maatregelen de belastingopbrengsten inderdaad tijdelijk zullen verhogen en dus daadwerkelijk zullen bijdragen aan een duurzame verbetering van de openbare financiën.

Daarnaast leidt het invoeren van deze fiscale maatregelen tot extra administratieve lasten voor de belastingdienst, de werkgevers en de burger, wat in strijd is met de doelstelling van de overheid om juist tot een eenvoudig belastingstelsel met lage administratieve lasten te komen.

3. Mogelijke financiële effecten & sociaaleconomische gevolgen maatregelpakket

De Raad vindt dat in het wetsontwerp landsverordening “Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen” er geen indicatie wordt gegeven van de financiële effecten en sociaal economische gevolgen van de invoering en uitvoering van dit pakket aan maatregelen voor het bedrijfsleven en de individuele burger.

Het invoeren van de voorgestelde fiscale maatregelen zal leiden tot een verhoging van de ‘cost of doing business’. Dit aangezien deze tot o.a. meer administratieve lasten voor het bedrijfsleven zullen zorgen, vooral aangezien dit midden in het kalenderjaar in hun administratiesysteem aangepast moet worden. Bovendien kan dit leiden tot een toename van het grijze en zwarte circuit¹ waardoor de concurrentiepositie van de goedwillende en bonafide bedrijven verder ondermijnd wordt, hetgeen leidt tot een zogenaamde ‘unlevel playing field’. De Raad heeft begrepen dat er momenteel een compliance is van slechts 55%, dit betekent dat 45% (bijna de helft) aan belastingen en sociale lasten niet geïnd/gekregen wordt door de overheid. Ten behoeve hiervan dient de overheid maatregelen te nemen en nadruk te leggen op het verbeteren van de belastingregels en deze te handhaven (toezicht en controle).

Deze lastenverhoging als gevolg van de invoering van voornoemde maatregelen kunnen uiteindelijk ervoor zorgen dat bedrijven hun prijzen zullen verhogen, die dan ook doorberekend zullen worden in de daaropvolgende schakels in de bedrijfskolom zoals de groot- en detailhandel. De Raad vreest dat als de prijzen éénmaal stijgen, als gevolg van de invoering van de crisisheffing, deze na afschaffing hiervan niet meer navenant zullen dalen. Voornoemde maatregelen kunnen hierdoor een averechts effect hebben aangezien een deel van de inkopen van goederen en diensten niet meer via lokale leveranciers zullen lopen, maar direct bij buitenlandse fabrikanten/leveranciers zullen worden geplaatst (denk hierbij bijvoorbeeld aan online shopping). Dit brengt met zich mee dat er minder omzetbelasting gegenereerd zal worden, wat uiteindelijk niet ten goede komt voor de verbetering van de openbare financiën.

¹ Grijze circuit: onbetaalde arbeid voor zichzelf of voor anderen (zoals werk in de huishouding, doe-het-zelf activiteiten en vrijwilligerswerk).

Bron: <http://www.betekenis-definitie.nl/grijze%20circuit>

Zwarte circuit: betaald werk in de informele sector; over deze betaling wordt geen belasting of sociale lasten betaald.

Bron: <http://www.betekenis-definitie.nl/zwarte%20circuit>

Verder kunnen consumenten door deze prijzenstijging geneigd zijn om minder te gaan besteden door een verminderde koopkracht hetgeen zou kunnen leiden tot financiële problemen bij bedrijven, die zich dan genoodzaakt zullen zien om te gaan bezuinigen. Deze bezuinigingen hebben dan meestal betrekking op verminderende investeringen en verlaging van de personeelskosten hetgeen kan leiden tot ontslagen van werknemers (werkloosheid) en zelfs tot faillissement of van het sluiten van bedrijven, wat niet ten goede komt voor de economie.

Bovendien is de kans groot dat het minimumloon als gevolg van de inflatie en koopkrachtverlies verhoogd zal/moet worden, hetgeen weer een extra/additionele financiële last voor het bedrijfsleven (werkgevers) zou betekenen. Dit zou op z'n beurt ook weer kunnen leiden tot (hetgeen eerder vermeld is) de noodzaak voor bedrijven om te bezuinigen en de nadelige gevolgen hiervan. De Raad vraagt zich af of deze maatregelen voor sommige groepen binnen de samenleving zoals bijvoorbeeld de minima, die het al moeilijk genoeg hebben om rond te komen, nog moeilijker zullen maken om aan hun basisbehoeften te kunnen voldoen. Het is nog maar de vraag of de aanpassing van de reparatietoeslag voor de minima binnen het ingevoerde maatregelpakket genoeg zal zijn om het koopkrachtverlies van deze groep te compenseren.

De Raad is van mening dat deze (verdere) verhoging van de 'cost of doing business' bovendien Aruba minder aantrekkelijker maakt om investeerders aan te trekken om zich hier te komen vestigen. Bovendien vindt de Raad dat de benaming van deze maatregel, namelijk Crisisheffing, een negatieve intonatie geeft van het economische panorama van Aruba en dus investeerders juist kan "afschrikken" om zich hier te komen vestigen.

De Raad heeft begrepen dat de Directie Economische Handel en Industrie (DEZHI) momenteel bezig is met een adviesnota omtrent de effecten van deze crisisheffing. De Raad vraagt zich waarom de overheid niet op deze nota heeft gewacht alvorens over te gaan tot de introductie van dit wetsontwerp gezien de grote impact hiervan op de samenleving en vraagt zich af in hoeverre de overheid alsnog hiermee rekening zal houden.

Al met al zal de ingevoerde maatregelpakket negatieve effecten met zich meebrengen voor de Arubaanse economie, aangezien dit uiteindelijk tot een verlaging van de Bruto Binnenlands Product (BBP) zal leiden, hetgeen zich zal vertalen in mindere inkomsten voor de overheid. De Raad is van mening dat de gekozen weg door de overheid niet tot een duurzame verbetering van de

openbare financiën zal leiden en dat dit juist tot meer sociale en economische problemen voor de gemeenschap (sociale crisis) zal leiden.

4. Voorbeeldfunctie overheid

De Raad is van mening dat de overheid in zijn rol als bestuurder van het Land als voorbeeld zou moeten dienen voor de samenleving om tot een duurzame verbetering van de openbare financiën te kunnen komen. De overheid dient namelijk eerst bij zichzelf te beginnen (intern) door zijn financiën/administratie in orde te maken/krijgen, zijn uitgaven eerst goed te beheersen, verbeteren/benutten aan de inkomstenkant en ervoor te zorgen dat als er investeringen gedaan moeten worden waarvan een (hoge) 'return on investment' te verwachten is.

In het FEM staat aangegeven dat de uitvoering van de huidige fiscale regelgeving niet optimaal is door een gebrek aan moderne technologie en een tekort aan menskracht. De Raad vindt dat er voordat een nieuw maatregelpakket geïntroduceerd wordt, de overheid de nodige investeringen moet doen om de uitvoering van de belastingregels te verbeteren. Alvorens over te gaan tot een nieuw maatregelpakket ten laste van de burgers, dient er gewerkt te worden aan de verbetering van de compliance en de verbetering van het incasso van heffingen. Toezicht en controle op het heffen van belastingen en premies dient één van de allereerste prioriteiten van de overheid te zijn. Tegelijkertijd dient de fiscale hervorming die tot een eenvoudig belastingstelsel zou moeten leiden ook hoge prioriteit bij de overheid moeten hebben.

Voor wat betreft de personeelsuitgaven van het overheidsapparaat sluit de Raad zich aan bij het advies van de CAft die stelt dat deze te hoog zijn. De overheid dient ervoor te zorgen dat de personeelsuitgaven de komende jaren structureel (maar ook substantieel) dalen. Daarnaast wil de Raad benadrukken dat de overheid er op korte termijn met structurele oplossingen dient te komen om het begrotingstekort in samenhang met de plannen voor bestedingen en verplichtingen op lange termijn.

Verder verwijst de Raad naar het SER-advies "Economiseren binnen het overheidsapparaat", d.d. juni 2014², waarbij de Raad met dit adviesrapport een bijdrage beoogt te leveren aan het terugdringen van het begrotingstekort, met name door middel van een verlaging van de kosten binnen het overheidsapparaat.

² <http://www.ser.aw/pages/wp-content/uploads/2017/05/economiseren-binnen-het-overheidsapparaat-Juni-2014.pdf>

5. Slotopmerking

De Raad begrijpt de precaire financiële situatie waarin het Land zich momenteel bevindt en de noodzaak alsmede urgentie om maatregelen te treffen ten behoeve van het proces ter sanering hiervan. De Raad constateert dat met de invoering van de landsverordening “Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen” gekozen is om op korte termijn de inkomsten van de overheid te verhogen via tijdelijk belastingverhoging. De Raad neemt aan dat niet gekozen is voor een algemeen kostenverlaging (bezuiniging) binnen de overheid (overheidsapparaat en ministeries) aangezien de financiële opbrengsten/voordelen hiervan pas op lange termijn zichtbaar zullen zijn.

Hoewel de Raad begrip heeft voor de keuze van de regering om vanwege bovenstaande redenen via tijdelijk belastingverhoging de inkomsten te verhogen, is de Raad van mening dat de overheid in eerste instantie ervoor dient te zorgen dat de ‘compliance’ aanzienlijk verbeterd wordt.

Naar de mening van de Raad valt het moeilijk te verantwoorden om bij een non-compliance van 45%, tijdelijk de belastingen te gaan verhogen om een financieel tekort/gat te dichten. Op deze wijze worden de bonafide belastingbetalers (werknemers en werkgevers) extra belast, terwijl de malafide belastingbetalers en belastingontduikers niet aangepakt worden en zodoende helemaal niet of onvoldoende bijdragen aan de openbare financiën. Behalve tot een gevoel van onbehagen bij de bonafide gezagsgetrouwe burger, zal dit ook leiden tot nog minder compliance, wat op zijn beurt weer leidt tot een nog grotere ‘unlevel playing field’ met alle gevolgen van dien zoals prijsstijgingen, koopkrachtverlies, minder omzet, bezuinigingen, daling van werkgelegenheid, daling van de BBP en minder belastinginkomsten.

In het kader van de noodzakelijke “check and balances” van het Land wil de Raad de regering nogmaals wijzen op het belang van het raadplegen van de Hoge Adviescolleges en het betrekken van/overleg plegen met de sociale partners alvorens over te gaan tot de introductie van dergelijke maatregelen die een dusdanig groot financiële, sociale en economische impact hebben op de samenleving.

Oranjestad, 23 juli 2018

Dhr. J.R. (Rudy) Geerman

Voorzitter

Sociaal Economische Raad

Dhr. drs. Felix R.E. Bijlhout

Secretaris

Sociaal Economische Raad

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad, Aruba
Telefoon: (297) 583-2713
Fax: (297) 5838956